

JOSEPHUS ANTONIUS COPPENS

Rector van Handel en geschiedschrijver

Peter Lathouwers

Handelse rectoren van naam vestigden in het verleden hun faam vooral wegens hun activiteiten ter bevordering van de bedevaart naar het Handelse genade-oord, hetzij door een actieve acquisitie, hetzij door de uitbouw van de Handelse kapel. De bekendheid van deze rectoren blijkt dan ook vooral lokaal.

Josephus Antonius Coppens geniet een bredere bekendheid, zijn activiteiten betroffen echter niet de bedevaart. In het archief van de Handelse kapel zijn weinig bijzonderheden over hem terug te vinden. Waarschijnlijk heeft hij als rentmeester de kapel- en rectoraatsgoederen bestuurt zonder er veel nieuws aan toe te voegen.

Coppens werd op 13 mei 1800 in 's-Hertogenbosch geboren. Op 23 jarige leeftijd werd hij te Mechelen tot priester gewijd, waarna hij achtereenvolgens assisteerde in Veldhoven (1823) en in de parochie St. Jacob te 's-Hertogenbosch (1824).

Apostolisch vicaris Antonius van Alphen benoemde hem in 1826 tot kapelaan te Schijndel waar hij tot 1833 bleef. In dat jaar werd hij als rector te Handel aangesteld.

Niet bepaald een roemruchte carrière binnen de kerkelijke hiërarchie om er bekendheid aan te ontlenen. Die geniet Coppens vooral door zijn *Nieuwe Beschrijving van het Bisdom van 's-Hertogenbosch*, een uitgebreid werk dat hij in Handel schreef. Handel bood buiten het drukke bedevaartsseizoen hiervoor blijkbaar voldoende rust en tijd.

Reeds in zijn studententijd verzamelde Coppens allerlei documenten,

werken en aantekeningen over de (kerkelijke) geschiedenis van het bisdom. Volgens Schutjes in zijn "Geschiedenis van het bisdom 's-Hertogenbosch" (1873) reisde hij naar diverse plaatsen om er de archieven te raadplegen.

De *Nieuwe Beschrijving...* van Coppens is, zoals hij dat zelf aangeeft op het titelblad, gebaseerd op het werk van Antonius Van Gils: het *Katholyk Meyerysch Memorieboek, behelzende de oprigting van het bisdom van 's-Hertogenbosch...* (1819). De indeling van beide werken is ook bijna gelijk. Het werk van Coppens is echter belangrijk uitgebreider. Van Gils beperkt zich tot ca. 600 pagina's terwijl Coppens zo'n 2000 pagina's, verdeeld over vijf boekdelen, nodig heeft.

Van Gils was voor Coppens geen onbekende. Deze priester stichtte eind achttiende eeuw in St. Michielsgestel het klein-seminarie Beekvliet en was mede-stichter van het groot-seminarie Nieuw-Herlaer waarvan hij tot zijn dood in 1834 president was. Coppens volgde ook daar zijn studies. Mogelijk dat de dood van Van Gils Coppens heeft aangezet tot schrijven.

In de jaren 1840 - 1844 ging de "Nieuwe Beschrijving van het bisdom 's-Hertogenbosch" ter perse. Toch was het voor Rector Coppens nog niet voltooid. Schutjes schrijft in 1873 dat Coppens "...tot aan zijnen dood den ondernomen arbeid, zoo veel zijne krachten en zijn buitengewoon zwaar lichaamsgestel toelieten, gestadig bleef voortzetten".

Coppens moet zich, volgens Schutjes, bewust zijn geworden van fouten in zijn werk. Schutjes legt hiervoor de oorzaak bij de slechte toegankelijkheid van veel archieven die zich in hoeken van kasten of op stoffige zolders bevinden. Coppens' leven was echter te kort om nog de nodige verbeteringen middels een supplement aan te brengen. Hij overleed in 1850, enkele maanden voor zijn vijftigste verjaardag.

Literatuur:

- Coppens, J.A., *Nieuwe Beschrijving van het bisdom 's-Hertogenbosch, 's-Hertogenbosch 1840.*
- Gils, A. van, *Katholyk Meyerysch Memorieboek...*, 's-Hertogenbosch 1819
- Schutjes, L.H.C., *Geschiedenis van het Bisdom 's-Hertogenbosch, St. Michielsgestel 1873*
- De Katholieke Encyclopaedie, Amsterdam 1933

NIEUWE BESCHRIJVING

VAN HET

BISDOM

VAN

's **HERTOGENBOSCH,**

NAAR AANLEIDING VAN HET

KATHOLIK

MEIJERIJSCH MEMORIEBOEK

VAN

A. VAN GILS,

DOOR

J. A. COPPENS,

ROOMSCH KATHOLIK PRIESTER EN RECTOR

te

HANDEL.

— 3 —

EERSTE DEEL,

OVER HETGENE HET BISDOM IN HET

ALGEMEEN BETREFT.

—~~~~~—
'sHERTOGENBOSCH,

Ter Boek- en Steendrukkerij van J. F. DEMELINNE.

1840.